

Meddelelser fra Selskabet

BELLMAN I DANMARK

Nr. 99 juni 2019

Den gamle kone på Thermopolium Boreale

Illustration Nikoline Werdelin

REDAKTØREN HAR ORDET:

v. Georg Teddy Amsinck

Forsidebilledet Den gamle kone fik Selskabet Bellman i Danmark af Nikoline Werdelin, sammen med tegningen vi bragte på forsiden af sidste MfSBiD.

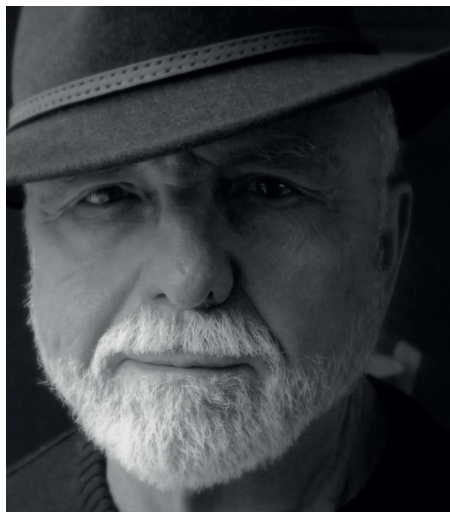
Jeg spurgte styrelsens medlemmer, hvem hun var, og næstformanden Dorte K. Jepsen svarede omgående, at det var ”Mutter på Thermopolium” Ep. 9. Ingen tvivl det er hende, så jeg fortsætter derfra.

Hun sidder med gryden klar til at lave en gang hønsekødssuppe og udbyde den ved aftenens bal.

Thermopolium er nemlig det græske ord, der beskriver et sted, hvor man sælger varme retter ud af huset. Eller som her hvor Madame sælger færdiglavede varme retter til gæsterne, der kom i etablissemnet. Tamburinen er hendes kostbareste eje, og hun trakterer den ved aftenens bal. Man dansede Menuet, og som aftenen skred frem, blev de dansende mere og mere støjende. Og så var det tidspunktet, hvor tamburinen kunne overdøve larmen og slå rytmen. Som Fredman siger i anden strofe.

*Rak i livet, Ulla,
ge nu hand, håll takten rätt!*

Udsnit fra sidste strofe af Ep. 9 ”Den gamle kone på Thermopolium Boreale og hendes jomfruer”

Hör, fader Berg, sig mig hvad
hun hedder,
hende der ved bardisken vind-
øjet og fed?

*Den gamle kone på
Thermopolium,*
hende er det, ja for fanden.

Cello - - - sur og uopmærksom.
Cello - - - Rumpen er stor og rund,
Cello - - - - -

Hör, fader Berg, säg du vad
hon heter,
hon där vid skänken vindögd
och feter?

Gumman på Thermopolium,
hon är det, ja ta mig fan.

V:cello - - - Trumpen och blinder,
V:cello - - - gumpen är trinder,
V:cello - - - - -

Klart hun var sur. Alle drak sig i hegnet, men ingen spiste hendes kyllingesuppe. Den kunne hun så passende servere for de trætte jomfruer, eller som man også kan sige det: servere kylling for de små lam.

Bellmandagen på Sophienholm 2012

REKLAME FOR BELLMANDAGEN 2019

Og så kan vi glæde os til årets store arrangement søndag den 11. august kl 14 i parken nedenfor Sophienholm med udsigt til Bagsværd Sø, Nybrovej 401 i Kgs.Lyngby. Hvis det regner på dagen flytter vi ind i Store Kapel på Gyrithe Lemchesvej 9 også i Kgs. Lyngby.

En af Carl Michael Bellmans tidligste selskabsunderholdninger var Bacchi Orden, der er årets gennemgående tema.

Fire professionelle kunstnere Anna Carina Sundstedt, Erik Harbo, Jarl Forsman og Sisi Cohrt er de solister, der i år formidler nogle af Bellmans tidligste viser.

Musikken bæres af Det Harmoniske Selskab og vokalsekstetten ClasSix lægger smuk korsang ud i de grønne omgivelser.

Der kan være parkeringsproblemer ved Sophienholm.

FADERLIGHED I BELLMANS DIGTNING

Foredrag af Søren Sørensen
ved København Læser
tema Mandighed
tirsdag den 1. marts 2016

Den tyske digter Wilhelm Busch – ham der skabte tegneseriefigurerne Knold og Tot - var også den der skabte det bevingede orde:

*Vater werden ist nicht schwer –
Vater sein dagegen sehr.*

Eller som jeg kunne have gengivet det i min antologi MED ANDRE ORD:

*Blive far er ikke svært –
Være far får færre lært.*

Noget der må være i hvert fald en af årsagerne til at en faders digte til sit barn/sine børn synes at være noget af en sjældenhed i verdenslitteraturen.

Den flyder til gengæld over med digte der får sit indhold fra den kvinde som digteren i en eller anden forstand kunne ønske blev moder til hans børn. Det slog mig forleden dag at min førnævnte antologi fra 2015 næsten som sin røde tråd har netop sådanne digte fra Dante til Elias Lönnrot, redaktør/meddigter på det finske nationalepos *Kalevala*.

Hos Dante begynder det slående med digtsamlingen *Nyt Liv – Vita Nuova* kort før år 1300, i sin titel netop det som faderskab, Vaterwerden, i en vis

forstand handler om, og ellers videre over Petrarca og Boccaccio – to digtere der netop blev kærlige fædre uden at skrive explicit om faderglæden – over Chaucer og Ronsard til Shakespeare og Goethe for at ende hos Rainer Maria Rilke som ikke oplevede den. Men Rilkedigtet i antologien er *Ode til Bellman*, den svenske digter som akkurat er emnet for dette foredrag.

Også hos Carl Michael Bellman, 1700-tallets fineste rokokolyriker og lærer for den halve danske litteraturhistorie i hundredåret 1828-1933, er Vaterwerden langt mere udbredt end Vatersein:

*Sjung här om jungfrumord,
Om hur en brud bliver gjord*

– et citat også Sophus Claussen faldt for i sin erotiske digtning. Eller Cajsas Wingmark som har hyret brændevinsadvokaten fader Kulkus i en faderskabssag:

*Cajsas se med stora buken,
Vit och ren och struken*

(FE nr. 60). Og flere steder.

Hans hyldemeter store forfatter-

skab uden for Fredmans Epistlar og halvdelen af Fredmans Sånger er ukendt for de fleste. Men det er i dette lidet kendte vi skal finde de litterære udtryk for dagens emne: faderkærligheden, men ikke nødvendigvis dermed faderglæden.

I én epistel dukker faderbekymringer lige akkurat op - den vender vi tilbage til - og som allerede antydnet er nogle af pigerne i epistlerne på vej til at gøre nogle til fædre, mens han især i de gammeltestamentmentlige sange hylder mandfolks erotiske formåen, bl.a. fader Abraham som

Fulla hundra år,

Lagar så att Sara får

Börja heta mamma.

Da han så som enkemand gifter sig igen, avler han sønner seks, den dåd digteren beundrer hos en mand på 140 år.

Bacchus og Venus - vinens og elskovens guddomme - strides og forliges om herredømmet i epistel efter epistel - og jeg er bange for at de færreste husker at Bacchus også er Dionysos, tragediedigtningens gud og broder til lys- og digterguden Apollon, ophav til den digtartet grækerne benævnte dithyrambe, en betegnelse man også netop har anvendt om epistlerne.

Allerede i Epistel 2 erklærer Fredman sit evangelium, bekender sin tro på det at *supa, dricka, ha sin flicka*, der hvor han i sin parodi går tæt på apostlen Paulus der i Korintherbrevet 1,13 erklærer at *størst af dette er kærligheden*. I konsekvens af denne læresætning slutter Epistelsamlingen da også med et helligt bryllup, nemlig da samlingens prima donna, Ulla Winblad, *stod sista gången brud*.

Det er lige så nøje redigeret i samlin-

gen *Fredmans Sånger*. Venus - kærligheden - hyldes i Sång nr. 5, men tanken på den elskede, Bellmans egen fru Lovisa indtager hæderspladsen side om side med kongen i den næstsidste sang *Fjäriln vingad syns på Haga*, og i disse to taler Bellman for en gangs skyld i eget navn. Her bliver han *hälsad av sin sköne*.

I digtene, de private, der hvor han også taler i eget navn, til sønnerne, er drengenes moder naturligt og selvfølgelig nærværende. Nok er det faderdigte, men moderen er hele tiden tænkt med naturligt og selvfølgelig.

Det svarer til den stærke familiefølelse der strømmer gennem de digte der handler om Bellmans forældre og søskende, men også til Lovisas forældre og søskende. Kærligheden til drengenes moder smitter af på hendes familie - de der måtte læse min roman *Sisyphos i Slotsvagten*, vil se hvorledes det er et fremtrædende træk - og det er kendetegnende for Bellmans familiedigte at faderkærligheden er tæt forbundet med kærlighed til drengenes moder.

Nu skal det ikke hedde sig at Bellman er enestående i verdenslitteraturen hvad angår en fars kærlighed til sine børn. I nordisk litteratur spænder det fra Egill Skallagrímssons mægtige digt *Sønnetabet* om den til desperation førende sorg over at den voksne søn er druknet, og frem til Dan Turélls ømme digte til den nyfødte datter.

Nogle kunne muligvis opfatte det som ironisk at én af de flittigste bekendere til ømheden for barnet er en så markant dyrker af mandighed og mandskraft som Johannes V. Jensen, men faktisk er det ham der er ophavsmand til verset:

Ramt du blev for altid i dit Væsens
Rod

Rørt ved Hjertet af en Barnefod.

Børnene er det stadigt genkommende motiv i Jensens digte med en fars helt særlige forståelse for barnesindet. Ligeledes har Otto Gelsted demonstreret denne opmærksomhed for det at være far, og fra et andet hjørne af litteraturen glimrer Helge Rode med sit store digt *Fødselen* – et digt der med sin realisme og ømhed for den elskede hustru ikke ligger fjernt fra Fredmans Epistel nr. 43 om Ulla Winblads barselsseng, skrevet 11 år før Bellman selv blev far for første gang, men ikke desto mindre præget af en gribende indlevelse i selve fødselsdramatik.

Värm mer öl och bröd siger den første linje i digtet, for øllebrød betragtedes som fødselsfremmende i 1700-tallet.

Det er ikke ganske umuligt at udpege noget i Bellmans egen erfaringsverden dér i foråret 1770 da han skrev FE 43, skulle kunne have givet anledning og inspiration til denne epistel. 24 år senere skrev han en skitse til en selvbiografi, og heri fik hans højtelskede moder en hædersplads. Bl.a. fortæller han at hun havde vænnet sig til at ligge i 21 barselssenge – *Honi soit qui mal y pense*. Carl Michael var ældste barn og har altså helt frem til tyveårsalderen kunnet følge moderens barselssenge. Epistel 43 blev skrevet blot ti år efter at hans yngste bror havde lagt deres mor i barselsseng. Og det kunne være i disse erfaringer han kendte den hektiske stemning omkring barselsstuen og den dobbelte frygt for moderens og barnets liv i fødselstimen. I min før omtalte roman er det ikke barselsstuestem-

ningen jeg har indlagt i skildringen af hans barndom og ungdom. Jeg har i stedet ladet ham iagttage hvordan det kunne gå for sig når faderen kom hjem fra slottet, og forældrene da kunne gribes af elskovslyst og trække sig tilbage til soveværelset – og derved skuffe barnet Carl Michael, der jo også havde set frem til at far skulle komme hjem.

Hans beundring for moderen ses ikke blot i det selvbiografiske skrift Lefverne; mindedigtet over moderen er et lysende værk. Og forældrene gjorde ham til storebror til en snes søskende som han livet igennem var nært knyttet til.

En ubestridelig kendsgerning er det at Bellman i sin samtid var alment kendt for sin store kærlighed til børn. En af hoffets damer som kendte ham aldeles udmærket fra hans færden på slottene, mindedes 30 år efter hans død netop dette træk og skrev om ham:

Bellman, af naturen følsom og godhertet, elskede fremfor alt børn. Hvis han så dem i parken eller på sine promenader, talte han til dem, omfavnede dem, spøjte med dem, satte sig ved siden af dem i græsset og var ikke lykkeligere end når de små pus, opmuntret af hans venlighed, gav sig til at lege med ham og endte med at klatre på ryg eller op på skødet af ham.

Denne glæde ved børn er et så iøjnefaldende træk ved hans væsen at jeg ikke kunne udelade det i min roman.

Netop i den omtalte selvbiografiske skitse forsøger han at give en skildring af sit væsen og i den politiske situation hvor regeringen er truet af en sammensværgelse, bedyre sin uskyld:

Hvad jeg kan bedyre, er at jeg ikke vil noget væsen i naturen noget ondt – elsker uendeligt en ædel mand og med uophørlig flamme fruentimmer og små skikkelige børn.

Dette gælder da også hans egne. I breve til kongen eller hoffets stab glemmer han aldrig at anføre at dette har han skrevet *med min søn på armen, omgivet af mine sønner* o.lign.

En meget stor del af hans litterære produktion finder man som allerede antydnet uden for de 82 epistler og 65 sange der udgør Fredmandigtningen. Som naturligt er, finder man i dette vældige korpus af poesier digtene til den Lovisa Grönlund som i tidens fylde blev mor til hans egne børn – og digtene til børnene.

Lovisa Grönlund traf han formentlig en gang i løbet af sommeren 1775. Iflg. deres yngste søn skal mødet være sket hos Bellmans søster og svoger på herregården *Hägersten*. *Hon och ingen annan*, skal han have udbrudt ved synet af købmandsdatteren. Hans første digt til hende dateres til august 1775. To år senere blev de gift, og fire år senere lå Lovisa så i barselsseng. De mange forelskede digte fra forlovelses-tiden skal ikke kommenteres her. Men Bellmans ømhed for børn får ikke så mærkværdigt stærke udtryk i hans digte fra disse år.

I et digt til en kollega med tak for tilsendt skrift når han at give et billede af familieidyllen:

*Min Maka mig en grönkåhl reder,
Opryckt ur Floras gröna stig.*

Og ved underskriften tilføjer han:
Vid mitt lilla bord/ bland mina barn.
Året 1787 udviklede familiehistorien sig til den tragedie som fremkaldte

to af Bellmans stærkeste, mest personlige digte.

Den 15. juli sendte han en af vennerne en versificeret hilsen om at den tredje søn i dag nyder den helleglige dåb. Vennen er kaptajn i flåden, og Bellman fortæller ham at der hersker sommervejr over Holmen med vindstille, og at barnet skal opkaldes efter flådens chef, hertug Carl og ham selv.

I de samme dage sender han bud efter familiens læge, eftersom den nydøbtes storebror, den kun toårige Elis har kopper og ligger for døden. Charon, dødens færgemand, tager den lille toårige med sig allerede tre dage efter lillebroderens fødsel, og mens fru Lovisa endnu ligger i barselsseng.

Det er den dag Bellman finder udtryk for sin sorg og skriver sin *Elegie*, et af hans stærkeste, ømmeste digte; i sin tematik ligger det måske ikke så overraskende tæt op ad hans religiøse digte. Det greb venen Joseph Kraus' som skrev en melodi og hurtigt blev kendt, både i Sverige og i udlandet.

ELEGI

Far vel, mit kære barn, indtil vi
mødes atter!
Opfyldt af sorg begræder din fader
end dit navn,
Min lille øjesten, i serafimers favn
Hvor dejligt når nu vi hinandens
hænder fatter
Og du i lysets skær kan se din kære
mor,
Forklaret navngi' dine brødre som
herhjemme!
Men mine tårer vil jeg lade tiden
gemme.
Vi mødes, kære barn, og glæden
skal bli' stor.

Juli 1787.

Digtet er skrevet over sønnen Elis, født 3. juli 1785 - og opkaldt efter Bellmans ven og beskytter, statssekretær Elis Schröderheim. Drengen døde af kopper den 18.7. 1787, tre dage efter lillebroderens dåb. Elegi inspirerede Bellmans ven kapelmester Joseph Kraus til en melodi.

En sand kender af Bellmans forfatterskab, den finlandssvenske digter og litteraturforsker, Lars Huldén, har sagt om *Elegie*, at her og i det følgende digt lader Bellman os komme ham nær som menneske.

Og dermed som far.

Bare 20 dage senere skrev han så den i så mange henseender bemærkelsesværdige vuggevise til *Auctors yngsta Son Charles*, da Lille Carl er mindre end en måned gammel. Digtet blev vidt udbredt på den gamle svenske melodi i moll, og bl.a. nåede det til Wien hvor Beethoven fandt det og skrev en fornem kammermusiksat over det.

VUGGEVISE

for autors yngste søn Charles

Lille Charles, tag sødt et blund,
Våge kan du siden,
Siden se vor tid er ond,
Smage galdens biden.
Verden er en sorgens ø,
Ånde frit, vi skal dog dø
Og blive muld med tiden.

Engang flød en lille bæk
Der hvor neg stod dannet.
Der stod der en gut så kæk
og spejled sig i vandet.
Bedst som han så sit portræt
I sit vandspejl friskt og let,
Blev det væk i sandet.

Sådan er vort liv på jord:
Et år er det sidste;
Som man trives bedst og gror,
Lægges man i kiste.
Det skal Charles nok tænke på
Når han ser de blomster små
Skyde knop og briste.

Visselulle, lille skat!
Moders lille glæde.
Når du vågner, tager vi fat
Og klipper hest og slæde;
bygger korthus, visselul
som vi blæser kvikt omkuld
og små viser kvæde.

Se hvad mor har til sin dreng:
Sko af guld som kappen;
ligger Charles sødt i sin seng,
hør' vi far på trappen.
Godter har han med sig hjem,
Sov nu, drøm så sødt om dem,
Sut imens på tappen.

Til dansk blev den oversat i 1831 af H.C. Andersen. Han havde ikke så længe inden fået publiceret digtet *Det døende Barn* og har tydeligvis fundet en tematisk lighed i *Wagg-wisa*, H.C. Andersens version er fyldt af oversættelsesfejl, flere er ret morsomme, f.eks. den at papa bliver til præstemanden. Leif Bohn oversatte den i 1990'erne, og selv har jeg i 2000 udgivet en gendigtning til thymbomål, senere den her gengivne i en privatudgave til rigsdansk.

I 1790'erne skrev Bellman igen digte til venner og slægtninge, nogle af dem i drengenes navn, f.eks. Et til deres morfar. I det frygtelige år 1794 da regeringen som nævnt spærrer ham inde i Slotsvagten, skriver han et advarselsdigt til "mitt Barn" – formentlig den ældste søn Gustav, men formet som en advarsel mod den kollega, regeringen havde tvunget til at fungere som alibi for at fængsle ham for en gældspost.

Digtet udtrykker vel ikke den dybeste livsvisdom, men det er jo altså også stilet til en knap 15-årig:

*Sätt dig ner, men sitt ej trygg,
Se dig kring, då glasen klinga,
Ty en vän bakom din rygg
Årnar dolken i dig stinga.*

Ved siden af digtene til sine egne sønner skrev Bellman sange til venners og slægtninges børn, ofte på bestilling, og også i disse dokumenter han sin barnekærlighed.

Det er så karakteristisk for Carl Michael Bellman at jeg måtte lægge det ind i mit forsvarsskrift, den flere gange omtalte roman *Sisyphos i Slotsvagten*.

Men lad mig i stedet slutte med et citat fra forskeren Arvid Stålhane (1947):

Et antal digte fra de 18 år ægteskabet varede [...] efterlader de elskværdigste og hjerteligste indblik i hans familieliv, i særdeleshed i hans forhold til børnene. [en Bellmanbok]

*E t dygn med Ulla Winblad
Birgitta Holst Olsson & Ulla
Winblads kapell og Anna
Kruse. Gateway Music*

jo ikke rimeligt, det skal man selv høre. Der følger dog nogle meget smukke sange, for eksempel "Ulla på väg hem", en iøjefaldende og dansant siciliano-sats i 6/8 takt, ligesom "Ulla Winblads sång til Mollberg" kombinerer fin melodi og tekst. Og så er det jo også til sidst sådan, at Ulla i nok så høj grad fremstår som et selvstændigt individ, der gør brug af et ganske

ning, som følges af en nedadgående skala, med en underliggende basrytme. Det enkle og sangbare er jo netop ofte hemmeligheden ved musik, der fænger øret. Den enkelhed kendetegner musikken på hele CD-en her.

Ulla Winblads følgende "sång til her-rarne" har den fine linje: "Här hos Bacchus är fest og Cupido vår gäst" – den velkendte tematik i Bellmans univers i kombination med en følgende linje: "Charon väntar i sin fina eka, men nu vill vi leka, har ej tid att dö!" I en efterfølgende deklamation hører vi, hvordan Ulla slår følgeskab hjemad med et par af kavalernerne, dansemester Mollberg og....Carl Michael. Vi ved hvem han er, det er ham som – ifølge Ulla – hoverer med sine digte.

Det er fristende at røbe flere detaljer om handlingen og hvordan dette døgn med Ulla Winblad slutter men

kraftfuldt sprog.

Og så er hele persongalleriet, også Bellman, samlet i den smukke sidste sang: "Ulla på Haga"

Anna Kruse har en meget fin og stilbevidst stemme, og man kan fornemme hendes solidaritet med hovedpersonen – hun er i øvrigt kendt for sine fortolkninger af Edith Södergrans digte, både ved koncerter og på pladeudgivelser. Samspillet her med gruppens øvrige musikere fungerer optimalt: Nicholas Kingo (piano, harmonika), Eva Malling (kontrabas), Johannes Larsen (guitar) og Birgitta Holst Olsson (tværfløjte). Det er sidstnævnte, som har skabt både tekst og musik.

CD-en kan varmt anbefales. En tak til Birgitta og hele projektet for en god lytte- og visuel oplevelse (se coveret). Bellman-traditionen og dens tekstunivers holdes på denne måde frisk og levende.

SALON-KULTUR

FRA BELLMANTIDEN TIL NUTIDEN

v. Hans Brodersen

Her kan du læse om hvordan salonerne opstod, hvorfor de forsvandt, og hvorfor de får en renæssance netop nu.

Saloner er sammenkomster i privat regi, der samler personer omkring et emne som har fælles interesse. Denne private form, kan bruges på mange områder inden for musik, samtale, foredrag, fortælling og fremvisning. Saloner kan spores helt tilbage til oldtiden, men de fik et vældigt opsving i oplysningstiden i 16- og 17 hundredtallets enevældeperiode. Først i Frankrig, derfra til Tyskland og England og videre til Danmark og Sverige. 16 - 18 hundredtallets saloner blev oftest ledet af kvindelige "skønånder", refererende til antikkens Sappho og Aspasia kvindefigurer, i et begyndende opgør med de mandsdominerende kønsroller.

Salonerne opstod som en parallel-kultur til fyrstehusenes pomp og pragt og deres stive og meget detaljerede etikette. De var ikke forum for kritik af magten i begyndelsen, men omgangstonen var friere og atmosfæren langt mere afslappet. Man kunne tale sammen om emner som fx litteratur, videnskab, moral, filosofi og kunst. Nogle af de franske saloner var udpræget mere frivole (med pladser på sengekanten i sovegemakket), end man så det i Tyskland og England.

Med borgerskabets tiltagende

Fransk salon. Læsning af Molière.

betydning og magt blev salonerne et borgerligt alternativ til adelens blodsband, men efterhånden også en mod-kultur, hvor politiske spørgsmål blev diskuteret, og medvirkende i optakten til den franske revolution. Flere af de tidlige "skønånder" måtte gå i eksil ved revolutionen.

De opkommende kaffehuse og klublivet blev imidlertid, især i England, medvirkende til at flytte den mandlige interesse fra salonerne. Her sad kvinderne så tilbage med kunst og kultur, mens mændene kunne læse aviser, tale forretning, diskutere, ryge pipe og drikke punch i klubber og kaffehuse.

Carl Michael Bellman deltog som bekendt i mange private, navnlig aristokratiske sammenkomster, men man finder ham ikke omtalt i forbindelse med salon-begrebet. Det skyldes antagelig, at han har følt sig så tæt knyttet til og afhængig af den enevældige Gustav den III, som nærmest var hans økonomiske livs-

grundlag, at han har valgt det fra. I øvrigt slog salonkulturen først rigtig igennem op i 1780'erne, og muligvis lidt senere i Sverige end Danmark.

I Danmark blev en af de kendteste saloner til med Charlotte Schimmel-

*Bellmans ven billedhuggeren Sergel m. fl.
i punchebollen på besøg hos
Nicolai Abildgaard i København.*

mann ca 1786. Den havde til huse i Ernst Schimmelmans palæ i Bredgade (Oddfellow-palæet) om vinteren og på Sølyst i Klampenborg om sommeren. I palæet lige overfor i Bredgade (Håndværkerforeningen) huserede Frederike Brun på omkring den samme tid, med sine saloner, der i sommertiden var forlagt til Sophienholm, ned til Bagsværd Sø.

Schimmelmann samlede naturligt diplomati og politikere som gæster, da han var den senere Frederik den VI's tætte rådgiver og geheime statsminister, mens Frederike Brun inviterede et meget blandet publikum af bl.a. tidens kendte kunstnere til sine saloner - alt imens hendes tvære ægtemand Constantin Brun forlystede sig med kortenspil i selskab med slavehandlere og andre forretningsmænd i "klubben".

Under mere ydmyge forhold lå på Valby Bakke litteraten Knud Lyne- og hans kone Kamma Rahbeks "Bakke-

huset", hvor der fra 1802 og mange år frem, under Kammass ledelse holdtes saloner med forfattere, ofte opkommende, og deres koner. Miljøet her, havde i høj grad et venskabeligt præg, hvor deltagerne efterhånden blev tildelt øgenavne af værtinden. Der udfoldede sig et frodigt forum for diskussion og smagsdommeri på både litteraturens, videnskabens og kunstens områder.

I disse år brød Romantikken (med fx Adam Oehlenschläger, Guldhornene) voldsomt igennem, præget af idealer som det enestående, originale, autentiske, historisk funderede. Stærkt betonet af følelser, i modsætning til oplysningstidens forstandsbetoning. Forskellen træder i øjnene, når man fx ser på oplysningsmanden Immanuel Kants beskrivelse af ægteskabet: "Ægteskabet kan bestemmes som den gensidige ret til udnyttelse af modpartens kønsorganer, med henblik på reproduktion af menneskehed". (Og han var ikke humorist).

I perioden efter statsbankerotten og tabet af Norge i 1813 og Kamma Rahbeks død i 1829 gled salonkulturen stille ud. Dels, pga Schimmelmans prestigetab som minister efter bankerotten og Charlottes død, og dels som en følge af, at den borgerlige middelklasse fik større boliger (Frederiksstadten) og kunne modtage gæster. Frederike Brun blev den sidste af skønånderne, hun døde først i 1835, men mange fandt allerede i 1820'erne, at hendes saloner udartede til det besynderlige.

Bellman blev, som mange ved, bragt til genopdagelse af Johan Ludvig Heiberg og dennes kone Johanne Luise i den såkaldte Bellman-sommer 1832

"Skønånderne" Charlotte Schimmelmann, Frederike Brun og Kamma Rahbek.

i Hørsholm. Heiberg (1791-1860), der i en del drengeår voksede op i Kamma og Knud Lynes Rahbeks hus, kendte Bellman nærmest ud og ind og (mis?) brugte som voksen, mange af de af Bellman anvendte melodier i sine populære vaudeviller.

Man skal helt frem til slutningen af 1800-årene før salonerne igen begyndte at vise sig. Men her blev de kun til spredt fægtning i forskellige nicheområder. 1900-tallets begyndelse, med en hel række af nye "ismer" som hastigt afløste hinanden, kan nærmest ses som et afdansningsbal med fortiden.

De følgende decenier var som bekendt mest optaget af de to verdenskrige og dér imellem en voldsom krise. Men, frem til 1970'erne var fokus, mere end på det meste andet, rettet mod økonomien og materielle goder og frembragte, i industrisamfundet, en stor velfunderet middelklasse, med rettigheder og job fra 8-16.

Oliekriserne, Sovjetunionens fald, den løsslupne ny-liberalisme, globalisering og digitalisering bringer os frem til nutidens velstående vestlige samfund, men med en tydeligt større ulighed. Her er interessen

for salon-kultur igen på fremmarch. Gennem de senere år har den ofte været omtalt i medierne. Netsaloner, Foyersaloner, saloner i private hjem og saloner i foreningsregi. Emner der strækker sig bredt over litteratur, politik, musik, kunst, psykologi, samtale, historie - også med fodboldhistorie. Det er ikke nogen tilfældighed, men resultatet af væsentlige strukturforandringer i samfundet.

Ifølge den tyske sociolog Andreas Reckwitz er de vestlige lande kommet ind i det han kalder kultur-kapitalismens epoke, som han redegør for i sit nye, nærmest skamroste værk "Singularitetens samfund - om modernitetens strukturændringer. (Dansk udg. Hans Reitzels Forlag).

Han peger på tre sideløbende udviklingstendenser: 1) Industri-kapitalismen er ved at blive overhalet af en kultur-kapitalisme. I 70'erne var fokus mest på varernes funktion, nytteværdi og mængde.

Nu vinder det specielle frem på bekostning af det normale. Varens "sjæl" giver brugeren identitet / status. 2) Digitaliseringen og sociale medier giver mulighed for ualmindelig specialiserede målgrupper for

Sociologen Andreas Reckwitz.

markedsføring af varer, og den fremmer en narcissistisk kultur, hvor brugere konstant søger anerkendelse og “likes” på Facebook og Instagram.

3) Uddannelses-eksplosionen i de seneste årtier har frembragt en ny mere eller mindre akademisk middelklasse, som i langt højere grad end andre grupper dyrker idealet om selvrealisering.

Det bringer Romantikens idealer fra begyndelsen af 1800-tallet frem igen - man søger atter det originale, det autentiske og det enestående.

De mange nye frembringelser driver kulturkapitalismen. Nye varer, rejser, oplevelser - eller måske en speciel Salon, giver mulighed for selvrealisering. Fra fx rejser kan man poste flotte fotos i Facebook og Instagram-opslag, så andre kan se ens selvrealisering.

Reckwitz peger på fl. aspekter i disse tendenser. Den nye middelklasse står i modsætning til den gamle, med dens velerhvervede rettigheder, fordi der, med den nye akademisk prægede middelklasse er ved at vokse et såkaldt prekariat (af prekær/usikker) frem, uden de rettigheder, som den gamle organi-

serede arbejderklasse havde. Der er både vindere og tabere i udviklingen. Han bruger udtrykket “De deklaseredes hævn” og peger dermed på både Trump, Brexit og den politiske polarisering i Vesten.

Det er næsten 200 år siden at salon-kulturen rigtig florerede, men det ser ud til, at den er ved at vende tilbage. Ikke som i fortiden, hvor den var den højere elites lukkede netværkspleje, men i stedet for, som forskellige borgerlige gruppers behov for meningsudveksling i et nært miljø, om emner af fælles interesse.

Opera-aften på Østerbro. Hans Brodersen introducerer forestillingen.

Du kan få tilsendt program via mail, om foredrag og musikarrangementer i salonen på: habro@get2net.dk

VELLYKKET OG HYGGE SANGAFTEN DEN 21.MAJ I METRONOMEN PÅ FREDERIKSBERG

v. Dorte K Jepsen

Vi var glade for at låne dette kulturhus, hvor man får lyse, og behagelige lokaler til rådighed. Der er god plads til både de optrædende og publikum! Henrik Bøggild fortalte muntert og veloplagt om Bellman, og han var desuden en af de 5 musikere fra "Il Dilettante", der akkompagnerede til de dejlige Epistler og Sange – der var Cembalo, Basfiol, Fagot og to tvær-

fløjter. Vi var en lille snes deltagere, og vi sang af hjertens lyst de mange planlagte fællessange! Sangerinden Sisi Cohrt var solist, og vi blev således livligt og godt underholdt i bedste Bellmanstil.

Vi må kraftigt opfordre vores medlemmer til at møde op næste gang, vi arrangerer sangaften!

AKTUEL BELLMAN-KALENDER 2019

Bellman dagen på Sophienholm
søndag den 11. august kl 14

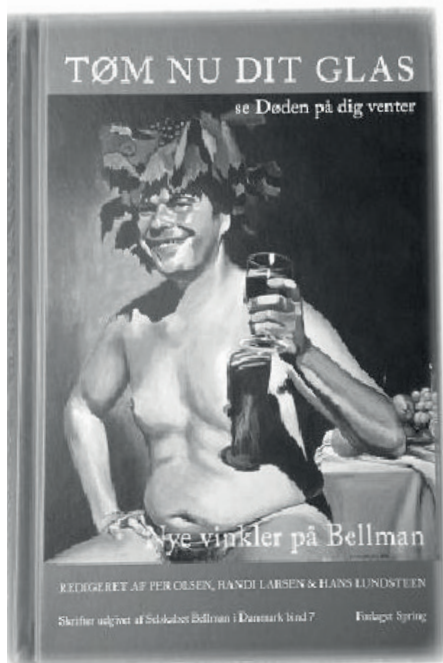
Teater Optimis
- *Elskov, Vin og Basfioler*
Søndag den 6. oktober kl. 15 for
Aabenraa Kunst- og Musikforening

Torsdag den 24. oktober kl. 19 på
Holstebro Bibliotek

**Martin Bagge med sit *fredmanska*
enmansteater. Akkompagnement
af lutenist Mikael Paullson**
Fredag den 16. august kl. 1930 på
Selsø Slot

**Svenska Bellmansällskapets
symposium**
20. og 21. september 2019.
Fire styrelsesmedlemmer deltager
aktivt.

SALG AF BØGER

- Per Olsen, Randi Larsen & Hans Lundsteen: **Tøm nu dit glas, se Døden på dig venter. Nye vinkler på Bellman.** (2015) (SBiD, 7) **500 kr** (medlemmer får 50% rabat ved bestilling til: Forlaget Spring, Taffelbays Alle 7, 2900 Hellerup. michael@forlagetspring.dk)
- Søren Sørensen: **Danske Bellmaniana.** (1999) (SBiD, 2) **50 kr**
- Jens Kr. Andersen (red.): **Bellman og Danmark** (2004) (SBiD, 3). **300 kr**
- Jens Kr. Andersen (red.): **Bellman og de danske guldalderdigtere** (1996). **150 kr**
- Hans Lundsteen: **C. M. Bellmans salmer.** (2012) (SBiD, 6) **100 kr**

- Leif Bohn: **Carl Michael Bellman: Fredmans Epistler & Sange.** På dansk ved Leif Bohn 1997. **150 kr** (pris for ikke-medlemmer er 200 kr). Henvendelse: Evaholbek@email.dk
- Leif Bohn: **Træd frem du nattens gud.** illustreret af Fritz Haack **50 kr**
- Søren Sørensen
Sophienholmsonetter **125 kr**
- Søren Sørensens Bellmanroman **Sisyphos i Slotsvagten.** **75 kr - gratis for medlemmer**

CDer og DVDer:

- DVD Erik Harbo m.fl.: **Bellman i Kbh. Bymuseums Havesal.** 1990 (udg. 2012) **Specialpris: 80 kr**
- MC Erik Harbo:
Bellman om kroer, kvinder og Karons båd. (17 numre), kun på MC kasette: **20 kr**
- CD Ulla Winblads Kapel: **Ett dygn med Ulla Winblad.** **100 kr**
- CD Nis Bank- Mikkelsen: **Jeg elsker de skønne.** **100 kr.**
- CD Høier, Thorsgaard og Steffensen (Optimis): **Elskov, vin og Basfioler.** **100 kr**
- CD Bengt Ole Lindberg: **Balladen om Ulla.** **80 kr.**

Til ovennævnte priser lægges forsendelse.

Bestilling kan ske hos styrelsesmedlem og medlem af Sophienholmudvalget Dorte K. Jepsen: tlf. 26351844 og mail dj@bellman.dk

SELSKABET BELLMAN I DANMARK:

Formand:

Musiker *Henrik Bøggild*

Næstformand:

Bioanalytiker *Dorte K. Jepsen*

Sekretær:

Cand mag. *Flemming Klyver*

Kassemester:

IT-kyndig

Mogens Schmidt

Styrelsesmedlemmer ydeligere:

Skuespiller *Jarl Forsman*

Mag. art. *Sisi Cohrt*

Foredragsholder *Hans Brodersen*

Ph.d i nordisk litteratur:

Jacob Ølgaard Nyboe

Tilknyttet styrelsen:

Civiløkonom HD

Georg Teddy Amsinck

Skuespiller *Nis Bank-Mikkelsen*

Revisor *Jytte Løvaa*

Revisorsuppleant *Geert E. Petersen*

Redaktion af skriftserien:

Vacant

konsulent:

Jacob Ølgaard Nyboe

Sophienholmudvalg:

Dorte K. Jepsen

Henrik Bøggild

Jarl Forsman

Sisi Cohrt

& Flemming Klyver

Hjemmesideudvalg:

Vacant

www.bellman.dk

Ansvarshavende redaktør af MfsBiD:

Georg Teddy Amsinck

Layout:

Maria Thilo

Tryk:

Hobro lyntryk

Udgiver:

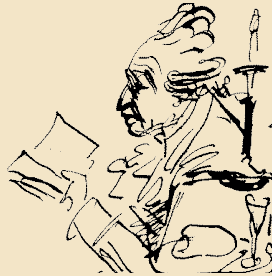
Selskabet Bellman i Danmark

Bidrag med korrektur og redigering af dette nummer:

Georg Teddy Amsinck

Portræt af Søren Sørensen

Georg Teddy Amsinck

INDHOLD:

S. 2

REDAKTØREN HAR ORDET: GEORG TEDDY AMSINCK

S. 3

REKLAME FOR BELLMANDAGEN 2019

S. 4

FADERLIGHED I BELLMANS DIGTNING
V. SØREN SØRENSEN

S. 10

CD-ANMELDELSE ETT DYGN MED ULLA WINBLAD
V. FLEMMING KLYVER

S. 12

SALON-KULTUR FRA BELLMANTIDEN TIL NUTIDEN
V. HANS BRODERSEN

S. 16

VELLYKKET OG HYGGELIG SANGAFTEN DEN 21.MAJ I METRONOMEN
V. DORTE K JEPSEN

S. 17

KALENDER OG PRAKTISKE OPLYSNINGER